

Голікова Н. С.,

доктор філологічних наук, доцент,

професор кафедри української мови

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

КОНЦЕПТИ «ДОБРО» – «ЗЛО» В МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ ПАВЛА ЗАГРЕБЕЛЬНОГО

Анотація. У статті проаналізовано бінарні лінгвокультурні концепти «добро» – «зло» в індивідуально-мовній картині світу П. Загребельного. Акцентовано на тому, що досліджувані логіко-семантичні утворення становлять важливий аксіологічно-етичний компонент у загалі антонімічних концептів, які слугують засобом мовно-літературної інтерпретації відповідної еквіполентної мисленнєвої категорії в концептосфері лінгвосвіту письменника. Наголошено, що концепти «добро» – «зло», як і інші парні концепти культурогенного характеру, зокрема «свій» – «чужий», «сучасне» – «минуле», «життя» – «смерть», «село» – «місто», «чоловік» – «жінка» тощо, насамперед відбивають специфічні ознаки глибоко філософського мовомислення П. Загребельного. Відзначено, що за структурно-змістовим наповненням індивідуально-мовними репрезентантами вони загалом суголосні з основними морально-суспільними поняттями, які споконвіку формують духовно-етичне осереддя мовної свідомості українців, є значущим складником софійного комплексу національної культури.

Досліджено семантико-польову організацію бінарних антонімічних концептів «добро» – «зло», зафіксованих різнотипними лінгвоодинаціями, що пронизують вертикальний контекст мовотворчості П. Загребельного. З'ясовано, що в лінгвокогнітивній структурі аналізованих еквіполентно-логічних утворень релевантно постає семантико-смілова вісь «мораль – оцінка», яка поляризує обидва когнітивні коди. Визначено основні мовні репрезентанти, що формують ядерні та приядерні зони концептів. Прокоментовано метафоричні схеми внутрішньо-семантичних трансформацій низки мовних одиниць, показових для лінгвостилію письменника. Зауважено, що всебічний аналіз бінарних лінгвокультурних концептів «добро» – «зло», оприявнених у художньому дискурсі П. Загребельного, потребує їх вивчення у межах сучасної інтегративної лінгвостилістики та інших наукових галузей антропоцентричного спрямування. Висновковано, що загалом антонімічні концепти в індивідуально-мовній картині світу прозаїка становлять лінгвокогнітивний каркас його мовотворчості, вони є важливою константою не лише авторської концептосфери, а й вагомим надбанням для української лінгвокультури.

Ключові слова: концепт, концептосфера, концептема, художній дискурс, метафора.

Постановка проблеми. Усебічне студіювання індивідуально-мовної картини світу (ІМКС) Павла Загребельного є одним з актуальних завдань сучасної лінгвоукраїністики, зокрема таких її галузей, як: когнітивна лінгвістика, концептологія, теорія інтертекстуальності, інтегративна лінгвостилістика тощо. На нашу думку, мовосвіт одного з найвідоміших українських письменників другої половини ХХ – початку ХХІ ст. наразі

повністю не охоплений і не осягнений науковцями як щодо розмаїття виразально-зображальних засобів, так і щодо його лінгвософських глибин. Культурогенні складники мови авторської прози, що досі залишаються поза фокусом лінгвістичних мікроскопів, – це ті образно-асоціативні таїни художніх текстів, які потрібно розкодувати за допомогою тих чи тих методик аналізу, розроблених у межах мовознавчих галузей антропоцентричного спрямування.

У лінгвокогнітивному просторі художнього дискурсу П. Загребельного ключовими є бінарні антонімічні концепти, що своєрідно оприявнюють низку еквіполентних мисленнєвих категорій у загальній концептосфері романістики письменника. За нашими спостереженнями, до логіко-семантичних утворень такого зразка належать лінгвокультурні концепти «сучасне» – «минуле», «свій» – «чужий», «добро» – «зло», «життя» – «смерть», «село» – «місто», «чоловік» – «жінка», які насамперед відбивають специфічні ознаки глибоко філософського мовомислення митця. Без сумніву, усім зазначеним поняттєвим опозиціям, словесні репрезентанти яких пронизують вертикальний контекст індивідуально-авторської мовотворчості, у подальшому має бути присвячено багато спеціальних наукових досліджень. У цій статті актуалізуємо мовно-мисленнєве протиставлення «добро» – «зло», що в межах загального лінгвокогнітивного простору художнього дискурсу П. Загребельного ще не опрацьоване.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептосферу художньо-літературної мовотворчості П. Загребельного науковці почали вивчати лише з початку ХХІ ст. Певний теоретико-практичний досвід щодо опрацювання концептуальних і культурологічних особливостей складників лінгвокогнітивного простору мови художньої прози письменника останнім часом зафіксовано в наукових розвідках Л. В. Голоюх, Н. А. Карпенко, І. М. Ходаревої, Т. Г. Юрченко та ін. Проте усебічного дослідження й виявлення структурно-пояттєвої специфіки ІМКС письменника у зв'язку з лінгвокультурним універсумом та українською національною картиною світу в мовознавчих працях немає [1, с. 45]. У наших попередніх наукових студіях схарактеризовані такі структурно-логічні фрагменти антонімічних концептів, показових для ІМКС П. Загребельного, як: «земля» з текстовою опозицією «рідна земля» – «чужа земля» та «Київська Русь» [2; 3]; «місто», «Київ», «Дніпропетровськ» [2; 4; 5]; «жінка», «Євпраксія» [1; 6].

Отже, панорамне дослідження бінарних концептів «добро» – «зло», які є важливим компонентом індивідуально-авторського концептополя, окресленого мовою художньої прози П. Загребельного, постає нагальним для сучасної лінгвоукраїністики. Водночас зауважимо, що самé логіко-семан-

тичне протиставлення протягом перших десятиліть XXI ст. зацікавило тих чи тих мовознавців, які багато в чому по-новому презентували його у своїх працях. Розглядаючи антонімічні концепти «добро» – «зло» або їхні окремі складники, науковці сфокусували увагу на різному мовному матеріалі та проаналізували виявлені факти переважно в лінгвокогнітивному (І. О. Голубовська, Н. А. Черненко [7] Н. О. Єщенко [8], та ін.) і когнітивно-зіставному (А. О. Давиденко [9], О. А. Соловйова [10] та ін.) аспектах. Праці названих та інших когнітивістів слугували надійним теоретико-практичним підґрунтям для комплексного студіювання структурно розгалужених концептів «добро» – «зло» в художньому дискурсі П. Загребельного.

Мета статті – дослідити семантико-польову структуру бінарних антонімічних концептів «добро» – «зло» в ІМКС П. Загребельного; визначити основні функціонально-семантичні ознаки релевантних лінгвоодиниць, що формують ядерні та приядерні зони концептів; прокоментувати метафоричні та асоціативно-аксіологічні схеми внутрішніх трансформаций низки мовних репрезентантів аналізованих логіко-семантичних опозицій.

Виклад основного матеріалу. У сучасному суспільстві помітно загострилися ті чи ті морально-етичні проблеми, сконцентровані навколо багатьох полярних понять, що з найдавніших часів міцно закріплені у свідомості українського народу й надійно збережені його історичною пам'яттю у зв'язку з найрізноманітнішими минулими подіями. До таких логіко-семантичних дихотомій (цілісних парних утворень, складові частини яких є сукупно вичерпними та взаємно виключними за структурою, значенням, функціями) належить низка еквівалентних мисленневих категорій на зразок *багатство – бідність, війна – мир, добро – зло, життя – смерть, свій – чужий, село – місто, чоловік – жінка* тощо, які формують осереддя багатьох антонімічних концептів. Логічно протиставлені поняття такого зразка є апріорними, вони здавна зафіксовані в семантичній системі української мови відповідними лінгвоодиницями. У свідомості самих мовців такі мисленневі протиставлення та їхні словесні репрезентанти нерідко трансформуються, набуваючи індивідуальних комунікативно-прагматичних смислів, численних (подекуди й не очікуваних) асоціацій та нових оцінок [2, с. 224–225].

На нашу думку, однією з найпоказовіших для сучасного соціомовного простору є логіко-семантична опозиція «добро» – «зло», що й надалі потребує комплексного студіювання в різних лінгвістичних напрямках, традиційним об'єктом для вивчення яких нерідко постають твори художньої літератури. Благодатним матеріалом під час дослідження цієї актуальної проблеми є мова художньої прози П. Загребельного – той інтелектуально-духовний «материк», до берегів якого творча хвиля прибила не одне покоління українських письменників та прихильників неординарного таланту митця. Вертикальний контекст усієї мовотворчості письменника ущільнений мовно-виражальними засобами, інтегрованими в єдиному індивідуально-авторському концептополі, домінантою якого є узагальнено-поняттєва дихотомія «добро» – «зло».

За первинною лексичною семантикою слова *добро* («усе позитивне в житті людей, що відповідає їхнім інтересам, бажанням, мріям» [11, с. 238]) і *зло* («що-небудь погане, недобре» [11, с. 377]) становлять антонімічну пару, здавна закріплену в узусі й у загальній системі сучасної української літера-

турної мови. Аналізовані поняття та лексеми, що їх номінують, насамперед відбивають надто розгалужений світ людських стосунків у суспільстві, тому концентрують набагато складніші логіко-семантичні утворення – відповідні парні концепти «добро» – «зло», мовні репрезентанти яких нерозривні між собою завдяки спільній інтегральній (родовій) семі 'оцінка' у структурі їхніх лексичних значень. Наприклад, у лінійному контексті з роману «Розгін» П. Загребельного *В людині поступово відкладається все добре й зле, накопичується, нашаровується, змішується, якось ніби спресовується, знищуються часові проміжки, все живе в тобі так, що, доторкуючись у спогадах до найближчого, зачіпаєш іноді й щонайдаліше, обоє тоді болять однаково...* [12, с. 520], що є афористичним висловленням, антонімічні слововживання *добре й зле* віддзеркалюють діалектичну єдність понять, протиставлених за аксіологічною шкалою «позитивне» – «негативне». Чітка грань між цими ключовими поняттями у свідомості досвідчених, мудрих людей поступово може стиратися через постійне переосмислення життєвих ситуацій, емоцій, викликаних ними, мовних засобів їх оприявлення, і з часом *обоє тоді болять однаково*.

У сучасній когнітивній лінгвістиці антонімічні концепти «добро» – «зло» розглядають як нерозривну еквівалентну категорію, що є одним з елементарних складників загальної національно-мовної картини світу. Досліджувану дихотомійну пару концептів уналежнюють до культурогенних логіко-семантичних утворень, які за всіма типологічними ознаками входять до групи телеономних концептів, оскільки репрезентують ціннісний ідеал життя, що спрямовує моральний вибір особистості [7, с. 4–5]. У лінгвокогнітивній структурі репрезентантів поняттєвої дихотомії з найдавніших часів релевантною постає семантико-сміслова вісь «мораль – оцінка», яка поляризує обидва когнітивні коди багато в чому завдяки протилежним сутнісно-значенневим виявам саме їхніх вербальних компонентів. Тому в межах таких сучасних наук, як: філософія, етика, етнологія, культурознавство тощо нерозривні між собою поняття «добро» – «зло», що є надзвичайно важливими для кожної людини і для всього суспільства, постійно переглядають і теоретично вдокладнюють, спираючись на мовні засоби їх репрезентації.

В ІМКС П. Загребельного лінгвокультурні концепти «добро» і «зло» є надто розгалуженими логіко-семантичними утвореннями, що потребують загального упорядкування та систематизації мовних знаків – конкретизаторів. Вербалізація ключових антонімічних понять численними лінгвоодиницями дає змогу представити будову відповідних концептів у вигляді польової структури з центральною та периферійною зонами. *Центральну зону* обох концептів формують їхні назви – *добро* і *зло*, що становлять логіко-семантичне *ядро* концептів і являють собою сукупність лексико-семантичних варіантів, репрезентованих в лінійних контекстах прозових творів письменника відповідними слововживаннями, а також споріднені лексеми, утворені від цих ключових слів і семантично конкретизовані в романістиці П. Загребельного. *Приядерний* сегмент у центральній зоні концептів становлять численні мовні одиниці, близькозначні з їхніми назвами. Складники *периферійної зони* бінарних концептів «добро» – «зло» є наслідком різних асоціативно-метафористичних трансформаций низки мовних одиниць, функціонально та семантично наближені у контекстах до ключових слів.

Лексеми *добро* і *зло* як маркувальні компоненти художнього дискурсу П. Загребельного мають високий ступінь стилістичного потенціалу в емоційно-оцінній площині його мовотворчості. Наприклад: *– А нащо ти мені? Лучука вбив, ми тобі добро, а ти – злом? – Не відаючи. – Така в тебе душа нечиста* [13, с. 156].

Самоською буквою звалося грецьке іпсилон, з яким самосець Піфагор зрівнював дорігу людського життя: спериу загальна дорога життя, згодом правобіч тонка і вузька лінія добра, а ліворуч – широка путь зла [14, с. 97]; *Брайкові здавалося, що він не втручається ні в добро, ні в зло. Мене нема, я не я, моя хата скраю. Я вільний від усього, я обрав мовчазну свободу* [15, с. 16] тощо. У наведених та в багатьох інших лінійних контекстах з історичних романів і творів про сучасність П. Загребельного слововживання *добро* і *зло* становлять антонімічні пари, номінуючи крайні або спеціально наближені (як в останній текстовій ілюстрації з роману «Зло») емоційно-почуттєві вияви персонажів за оцінною шкалою «позитивне – негативне». Утім, надзвичайна продуктивність і загальна кількість лексико-семантичних варіантів цих лексем, спостережених у вертикальному контексті письменницької мовотворчості, дає змогу кваліфікувати їх як ключові слова – *стилістем*, що нерідко з когнітивного й лінгвософського погляду набувають ознак *концептем*.

Якщо функцію стилістем у художньому тексті виконують мовні одиниці, які, крім номінативного, мають стилістичні значення, репрезентовані нашаруванням додаткових смислів і зумовлені індивідуальною мовотворчістю прозаїка [2, с. 7], то лінгвокогнітивного статусу концептем набувають ті оцінно-текстові слововживання, що за рахунок трансформації конотативного елемента у структурі лексичного значення переходять з розряду мовних знаків до групи етнокультурних символів [2, с. 232]. За всіма перерахованими показниками в художньому дискурсі П. Загребельного лексеми *добро* і *зло* є концептемами, які централізують не лише однойменні парні логіко-семантичні утворення, а й загалом усю концептосферу індивідуально-авторської мовотворчості. Попри те, що поняття «добро» («добросесність») завжди слугувало фундаментальним орієнтиром у розбудові суспільної моралі українського народу, було і є важливим компонентом софійного комплексу національної культури, у протистоянні з поняттям «зло» («аморальність») воно реально «програє», уступаючи найрізноманітнішим відтінкам ницості.

Філософська проблема єдності й боротьби протилежних понять «добро» – «зло» є наріжним каменем індивідуально-авторської лінгвософії П. Загребельного, який залишив у спадок нащадкам безцінні настанови й роздуми щодо цього завжди нагального питання, наприклад: *Сумне коло життя. Невже це все, що дано людині? Нескінченні випробування, загрози, кари, зло, несправедливість. [...] фортуна змінює лиш зовнішні обставини життя, сутності людини вона не зачіпає, колесо дволикої сліпої богині крутиться мовби само по собі, а ти однаково лишаєшся незмінним у своїй людській особистості, і не може воно злого зробити добрим, скупого щедрим, жорстокого милостивим* [14, с. 339–340]; *...але відомо ж, що ніщо на світі не минає безслідно: зло, навіть безсиле й смішне, однаково просочується в твоє життя й поволі затрує його* [12, с. 181]; *Настала перемога, знищено найбільше зло на землі, а жорстокості в світі не меншає, так ніби існує якийсь*

тасмничий закон збереження добра і зла в стівідношеннях, визначених навіки й безворотно [16, с. 362] тощо.

Логіко-семантичну нерівноправність членів антонімічної пари *добро* – *зло* спостерігаємо в загальній лінгвальній системі, оскільки лексем, що є синонімами до слова *зло*, в українській мові більше, ніж значеннево споріднених зі словом *добро*. На думку О. О. Тараненка, у межах антонімічної пари «одне зі слів мотивоване виконувати роль сильного компонента, а друге – слабого» [17, с. 34]. Таку системну особливість щодо опозитивних лексем, акцентовану науковцем, віддзеркалює й індивідуально-мовний словник П. Загребельного. У вертикальному контексті авторської мовотворчості зафіксовано безліч близькозначних найменувань, що репрезентують поняття «зло»: *лихо, біда, злодіяння, злоба, неправда, ненависть, чвари, приниження, лукавство, заздрощі, переляк, страх, острах, загроза, небезпека, руїна, зрада, підступ, підлота, прокляття, жорстокість, птьма, вбивство, братовбивство, порок, злочин, гріх, осуд, тіло, хитрощі, хтивість, запобігливість, злобивість, помста, забобони, марнота, багатство, бідність, тупість, нахабство, самовпевненість, хвальковитість, чваньковитість, велич, здібніння, спровиненість* тощо. Номінації на позначення протилежного поняття «добро» в художньому дискурсі П. Загребельного становлять коротший список: *добросесність, добросесність, доброзичливість, добрість, правда, віра, душа, любов, світло, ніжність, людяність, радість, щедрість, краса, усміх, вченість, святість, побожність, янгол, чистота, помірність, жалісливість, порядок, рівновага, гармонія, розкованість, піднесення* та ін. Про те, що у світі зло нерідко переважає добро, письменник-мислитель висловився по-філософськи лаконічно: *Та, мабуть, коли чиниш добро, то не думаєш про це. Заздалегідь обдумують лише підлоти* [13, с. 64].

Наведені та інші слововживання, показові для лінгвостилію П. Загребельного, водночас структурують приядерні зони досліджуваних концептів. На відміну від будови низки логіко-семантичних утворень, характерних для ІМКС прозаїка, набір номінаторів понять «добро» і «зло» є набагато чисельнішим і дифузним через різноспрямовані метафорично-семантичні трансформації їхніх внутрішніх форм. У межах тих чи тих лінійних контекстів деякі слововживання функціонують як лінгвоодиниці, протилежні за конотативно-оцінними значеннями, а відтак маркують концептополя або з ядром «добро», або з ядром «зло». Саме домінантне слово *добро* неодноразово фігурує в мові художньої прози письменника як енантіосемант і в такий спосіб потрапляє до лінгвокогнітивного простору з центром «зло», наприклад: *...ми з найсвятішим папою зичимо вам добра, ваша величність, ваша розповідь перед усім собором прислужиться для найбільшого добра. Кому? Яке добро? І чого вони ще від неї хочуть? Їм ще мало наруги* [14, с. 364]. Метафоричні схеми такого зразка потребують спеціального розгляду, як і асоціативно-інтерпретаційні поля обох концептів.

Висновки. Окресливши своєрідний каркас у надто розгалуженій будові парних антонімічних концептів «добро» – «зло», оприявнених численними лінгвоодиницями в художньому дискурсі П. Загребельного, доходимо висновку, що саме проаналізоване логіко-семантичне протиставлення екстраполює весь лінгвокогнітивний простір письменницької мовотворчості. Функціонально-семантична характеристика польових структур обох концептів засвідчує, що найчіткіше організованими в них є ядерні когнітивні коди, сформовані сукупністю лексико-се-

мантичних варіантів доміантних лексем *добро* і *зло*. Природні когнітивні коди антонімічних концептів є дифузними, як, імовірно, і периферійні зони, що потребують докладнішого вивчення. Подальші перспективи щодо комплексного студіювання концептів «добро» – «зло» вбачаємо в залученні різних методик їх аналізу, розроблених у сучасних мовознавчих галузях антропоцентричного спрямування.

Література:

- Голікова Н. С. Мислеобраз «жінка» в інтерсеміотичному просторі художнього дискурсу П. Загребельного. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Збірник наукових праць. Випуск 61*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 45–48.
- Голікова Н. С. Мова художньої прози Павла Загребельного: від слова до концепту : монографія. Дніпро : Акцент ПП, 2018. 432 с.
- Голікова Н. Концепт «земля» в художньому дискурсі Павла Загребельного. *Українська мова*. 2017. № 2. С. 134–146.
- Голікова Н. С. Лінгвокультурний концепт «Київ» у художньому дискурсі П. Загребельного. *Український смисл* : зб. наук. праць. Дніпро : ДНУ, 2017. С. 24–35.
- Голікова Н. С. Концепт «Дніпропетровськ» у художньому дискурсі П. Загребельного. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*. Дніпро : ДНУ, 2017. Вип. 17. С. 108–115.
- Голікова Н. С. Концепт «Євпраксія» в художньому дискурсі П. Загребельного. *«The Tenth European Conference on Languages, Literature and Linguistics». Proceedings of the Conference (February 23, 2016). «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH*. Vienna, 2016. P. 24–29.
- Черненко Н. А., Голубовська І. О. Фреймове моделювання концепту ДОБРОЧЕСНІСТЬ: зіставний аспект (на матеріалі латинської, французької, англійської та української мов). *Мовознавство*. 2017. № 1. С. 3–18.
- Єщенко Н. О. Лінгвокогнітивний аналіз концепту ДОБРО в поетичній творчості Тараса Шевченка. *Закарпатські філологічні студії. Випуск 14. Том 2*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 38–44.
- Давиденко А. О. Концепти GOOD / ДОБРО та EVIL / ЗЛО в українській та англомовній картинах світу. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 2(8). С. 85–99.
- Соловійова О. А. Концепти ДОБРО – ЗЛО в художній мовній картині світу (на матеріалі сучасних арабських та українських фразеологізмів). *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ V. Контрастивна лінгвістика. Типологія мов*. 2012. № 6. С. 85–99.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови / Кер. вид. проекту П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак. Київ : Вид-во «Дніпро», 2009. 1332 с.
- Загребельний П. А. Твори в двох томах. Том перший. Розгін. : роман. Київ: Дніпро, 1984. 550 с.
- Загребельний П. А. Диво : Роман. Харків : Фоліо, 2006. 638 с.
- Загребельний П. А. Євпраксія : Роман. Харків : Фоліо, 2002. 382 с.
- Загребельний П. А. Зло : Роман. Харків : Фоліо, 2008. 379 с.
- Загребельний П. А. Тисячолітній Миколай : Роман : Ч. I. Харків : Фоліо, 2003. 399 с.
- Тараненко О. О. Розвиток антонімічних відношень у багатозначних словах. *Укр. мова і літер. в школі*. 1977. № 1. С. 32–40.

Holikova N. The concepts of “good” and “evil” in Pavlo Zagrebelyni's linguistic picture of the world

Summary. The article analyzes the binary linguistic and cultural concepts "good" – "evil" in the individual linguistic worldview of P. Zagrebelyni. It is emphasized that the studied logical-semantic formations constitute an important axiological and ethical component in the general antonymic concepts, which serve as a means of linguistic and literary interpretation of the corresponding equipotent thought category in the conceptual sphere of the writer's linguistic world. It is emphasized that the concepts of "good" – "evil", as well as other paired concepts of a culturally generative nature, in particular "friend" – "foe", "present" – "past", "life" – "death", "village" – "city", "man" – "woman", etc., primarily reflect the specific features of P. Zagrebelyni's deeply philosophical linguistic thinking. It is noted that in terms of the structural and semantic content of individual linguistic representatives, they are generally in tune with the basic moral and social concepts that have been forming the spiritual and ethical center of the linguistic consciousness of Ukrainians for centuries, and are a significant component of the Sophianic complex of national culture.

The semantic-field organization of the binary antonymic concepts "good" – "evil" addressed by different types of linguistic units permeating the vertical context of P. Zagrebelyni's language creation is studied. It has been found that in the linguistic and cognitive structure of the analyzed equipotent-logical formations, the semantic and semantic axis "morality – evaluation" is relevant, which polarizes both cognitive codes. The main language representatives that form the nuclear and subnuclear zones of concepts are defined. Metaphorical schemes of intra-semantic transformations of a number of language units indicative of the writer's linguistic style are commented on. It is noted that a comprehensive analysis of the binary linguistic and cultural concepts of "good" and "evil" revealed in P. Zagrebelyni's artistic discourse requires their study within the framework of modern integrative linguistic stylistics and other anthropocentric scientific fields. It is concluded that, in general, antonymic concepts in the individual linguistic picture of the world of the prose writer constitute the linguistic-cognitive framework of his language creation, they are an important constant not only of the author's conceptual sphere, but also a valuable asset for Ukrainian linguistic culture.

Key words: concept, conceptosphere, concepteme, artistic discourse, linguistic and aesthetic sign, intertexteme, metaphor.